

Wafikkain teurastuk= sesta.

1904

Alkawat olla ne ajat, jolloin ainakin pienten maanviljelijäin lehmät kantavat.

Se seikka aiheuttaa minua tартtumaan tynään. Niistä wafikoista, jotka nyt syntyvät, tulee ensikäteen walittawaksi n. s. pidettävät, joista aikaa myöten warttuu lyphylehmiä, mitkä useinkin ovat talon ainoana tulolähteenä. Waali on tärkeä; siitä riittäisi puheen-ainetta pitemmältäkin, mutta koska meillä on sitä warten palkattuja ammattimiehiä, ei sowi minun sekaantua heidän tehtäwiinsä, waan siirryn omalle alalleni.

Wawettueen lisääntyminen aikaansaa muutoksen maamiehen tavallisesti yksitoikkoisessa ruokaohjelmassa. Dikaa ja

maitoa aletaan tavallisesti enemmän käyttää ravinnoksi. Ja pyhäänkin pu-
hua muutamasta epäkohdasta tärkeim-
män ravintoaineemme, lihan suhteen.
Epäkohdat aiheutuvat siitä, ettemme
elukkaamme meitä palvellessa emmekä
niiden meidän tähtemme henkeään heit-
täessäkään menettele niiden suhteen wii-
jaasti ja molemminpuolisesti eduksi. Me
ruoimme niitä huonosti, emme suo niille
tarpeellista valoa, lepoa ja liikettä,
olemme tylsiä ja epäystävällisiä niitä
kohtaan ja lopuksi teurastamme ne raa'al-
la ja julmalla tavalla. Tämä tekee
lihassa vaiikutuksensa, liha kadottaa osan
voimastaan, käypi epäterveelliseksi ja
kadottaa säilymismahdollisuutensa.

Nyt kun vasikkain teurastusaika taas
on käsissä, kun nuo hennot raikat saavat
uhrata muoren henkensä ihmisen hyväksi,
olisi suotavaa, että ne edes teurastet-
taisiin niin, että niiden lihasta olisi
mitä suurin hyöty ihmiselle.

Sen on oleskellut maalla tietää hy-
win, mikä julma fuolintapa tavallisesti
tulee vasikkain osaksi. Vasikkaa ei tain-

muteta ensin, waan pistetään sitä niskaan puukolla tai leikataan siltä kurkku ja henkitorwi poikki, jonka jälkeen ruumis heitetään jollekulle reelle, portaalle tai muualle pää alaspäin roikkumaan. Seuraus tästä päänsämennoista on se, että aivot koko ajan, kuines viimeisen weritippa niistä juoksee pois, täysin tajuamat ja tuntevat mitä sanomattomimpia tuskia. Tunnettu on nimittäin, että silloin, kun veri vuotaa pienimmistä weriastioista, tuimimmat suonenviedon kohtaukset syntyvät, joten siis tämä menettely aikaansaa vakavassa mita pitkäällisimmät ja julmimmat kuolontuskat.

Kaifista teurastustawoista ja koneista on tappaminen *amputationeel* la koko Euroopassa tunnettu parhaaksi. Tämän koneen käyttäminen on yksinkertaisista ja helppoa, sen luottama kuolema ei ole pelättävä, sillä kone toimii niin pikaisesti, että tuskin tarvitsee peittää elukan silmiänsä. — Tämä teurastustapa on niin edullinen, että sitä pitäisi käyttää sekä suurten että pienten koti-

eläimien hengen lopettamisessa. Usein olen jo ennen huomauttanut, että jos koteloon (hylssyyn) pannaan vain puolet, jopa vähemmänkin (riippuen elukan kooosta) tavallisesta ruutipanosesta, niin sillä voi ampuu pienempiäkin eläimiä, peikäämättä luodin läpäisewän..

Ä y t t ä k ä ä m m e s i i s a m p u m a k o n e t t a w a s i k o i t a k i n t e u r a s t e t t a e s s a .

Lopuksi pari sanasta muutamista ampumakoneen eduista.

1) Weren juoksu on täydellinen. — Meinen mielipide on, ettei weri kofonaan tainnutetuista eläimistä juokse ulos täydellisesti. Se on erehdys. Lufuisat wertailawat kokeet owat osottaneet, että weri täysin tainnutetuista eläimistä wuotaa tarkemmin kuin tainnuttamattomassa tilassa teurastetuista. Waiillinainen (waan osa, mutta ei kaikki) on werenjuoksu eläimestä, joiden ydinjatkos häwitetään. (Nis-kapisto häwittää ydinjatkoksen, sen tähden ei weri pistetystä eläimestä juokse ulos täydellisesti, waan jääpi sitä aina

joku määrä juoniin.) Ampumakoneella tehty tainutus pirstoaa tai lävistää juuren aivon, joten veren juoksu on esteetön.

2). *Liha n myrkytys wäl-*
tettä ä n. — Fysiologien tutkimukset ovat osottaneet, että sellaisten eläinten lihasja, jotka ovat kuolleet kärsien tus-
fia ja rääkkäystä, tapahtuu hyvin epä-
edullinen muutos. Liha saa kidutuk-
sesta syntyvän kuumeen vaikutuksesta
pikaisesti ilmeistyvän jairaalloisen laa-
dun. Kidutettujen eläinten liha ei ai-
noastaan kadota hyvää makuaan ja
osaa ravintopitoisuudestaan, vaan on
se enemmän tai vähemmän vaarallista
terveydelle.

3). *Lihaa woi pahenemat-*
ta säilyttää pitemmän ai-
kaa. — Tuskat ja kidutus ennen ja
itse teurastuksen kestäessä vaikuttawat
ylempänä sanotun lisäksi sen, ettei li-
haa woi pitempää aikaa teurastuksen
jälkeen säilyttää pahenematta. Tästä
on teurastajalle tai eläimen omista-
jalle huomattawa tappio. Olen kuul-

lut lääkäriemme monessa tilaisuudessa lausuvan, että nuo närästyksiset ja riinan-alaiset poltot, joita maamiehemme niin yleisesti sairastavat, suureksi osaksi jaavat alkunsa juuri kovaasti juolattusta lihasta, jota ylimalkaan ravintona käytetään. Rohkenen toivoa, että maamies sen sijaan, että hän nyt tavallisesti kerran vuodessa teuraattaa taloudeksaan tarwittawat elukkaansa, tekisi sen kahdesti, jopa uudentaamassa aikamme apuneuvoja ja vaatimuksia; silloin hän pääsisi suolaamasta lihan niin finen kowaksi, kuin nyt tapana on. Tästä olisi warmaan juuri hyöty terveydellisissä suhteissa.

Tavallisesti eivät lihafudokset heti teuraamisen tapahduttua sisällä happoa; ne ovat silloin vielä lipeisiä (alkalisia). Vasta myöhemmin muodostuvat kauttaaltaan vapaat hapot. Niiden vaikutuksesta alkaa liha tangistua ja mädätä. Tämä happomuodostus alkaa hidutetuissa eläimissä jo ennen kuolemaa ja muuttuu pian elinlämmön

waikutukset hajoittawaksi (mädättäväksi) syntoniini-hapoksi. (Syntoniiniiksi nimitetään sitä lipeessä liukenemaa, hynte-
lömäistä muuanwalskuais-jaosta, joka muodostuu kun miedostuneita happoja, tavallisesti suolahappoa, neutraliseera-
taan ammoniumkarbonaatin kanssa.) Senpä tähden juuri räähättyjen eläin-
ten liha kuoleman jälkeen mätäneekin werrattain pian ja käy waikaksi jäi-
lyttää.

4) Aivot jäätynyt. — Koneesta ammuttu kuula jättää aivot melkein wahingoittamattomiksi, jota ei
voi sanoa niiden eläinten aivoista, mitkä lyömällä tainnutetaan. Tästä
teurastustawasta on siis sekin hyöty,
että aivot, jotka monasti (esim. wäsi-
kan) ovat hyvin haluttu ruokalaji riis-
kaan pöydällä, voidaan muuttaa ra-
haksi.

Sopii tosiaan toivoa, että jokainen
omaa etuaan, oman terweyttään ja eläin-
ten parasta tarkoittawa kansalainen
tästedeä yhsinomaan käyttää ampuma-
konetta teurastus-aseena.

Jotta koneen käyttäminen todella tulisi yleisemmäksi, pitäisi lihan käyttäjien tehdä yksimielinen päätös olla ostamatta lihaa muilta kuin niiltä teurastajilta, jotka voivat näyttää toteen, että eläin on koneella teurastettu. Ja sen he varmaan tekisivät, kun vain kerran olisivat tilaisuudessa näkemään sitä karkuutta, raakuutta ja julmuutta, minkä nuo vanhan-aikaiset teurastusnäyttämöt tarjoovat 20:nneen vuosisadan lapsille.

Näitä koneita tarpeineen ynnä muita eläinsuojelus-esineitä saadaan halvimmilla hinnoilla P. Sidorowin kalustokaupasta Helsingissä.

T. J.

Helsinki, Suomal. Kirjall. Seuran Kirjap. D.-y. 1904.